



SHERLOCK HOLMES

**NIEUWE
AVONTUREN**

SAMENSTELLING FINN AUDENAERT

I consider that a man's brain is like a little empty attic, and you have to stock it with such furniture as you choose. A fool takes in all the lumber of every sort that he comes across, so that the knowledge which might be useful to him gets crowded out, or at best is jumbled up with a lot of other things, so that he has difficulty in laying his hands upon it.

Now the skilful workman is very careful indeed as to what he takes into his brain-attic. He will have nothing but the tools which may help him in doing his work, but of these he has a large assortment, and all in most perfect order.

– *A Study in Scarlet* (1887)

INHOUD

9	Voorwoord	232	Jaap Boekestein en Roelof Goudriaan – De zaak van de geschonden hand
13	Mike Jansen en Laura Scheepers – De gouden schaduw	265	Hervé Suys – JC vs SH
42	Miriam Ootjers – John Watson én Sherlock Holmes en het mysterie van de vermiste zuster	268	Johan Klein Haneveld – De zaak van de karaktermoord
57	Beck Palmas – Nachtelijk treffen (Corwins versie)	282	Guido Eekhaut – Het Sherlock-syndroom
70	Claudia van Arkel – Slaap zacht, meneer Holmes	293	Joost Uitdehaag – De zaak Alison Wirde
71	Edward van Egmond – Ongewijd	310	Marie-louise Hellemons en Finn Audenaert – Een wonderlijk kopje thee
81	Antoni Dol – Een perfecte inversie van intentie	334	Charles van Wettum – Een ontijdig overlijden
117	Hervé Suys – Whodunnit	347	Luc Vos – Papier
118	Tais Teng en Jaap Boekestein – De zaak van de gastrolieten en de duivel van Kew Gardens	356	Jasper Polane – De zaak van het vervloekte portret
136	Ruben De Baerdemaeker – Het mysterie van de elfjes	373	Anna López Dekker en Mara van Ness – Het avontuur van de kwantumstippen
147	Maarten Luikhoven en Paula Sheperd – De doodsklager van Finbury Fields	385	Patrick Van de Wiele – Sherlock Holmes' meest geduchte tegenstander (essay)
165	Karel Smolders – De zaak van het dubbele bewustzijn	396	Jean Paul Van Bendegem – Wiskunde en kwaad: de intrigerende zaak van Professor James Moriarty (essay)
181	Beck Palmas – Nachtelijk treffen (Watsons versie)	407	Finn Audenaert – Arthur Conan Doyles overig literair werk (mini-essay)
193	Laura Scheepers – De verdwenen vrouw	410	Dankwoord
206	Eveline van Dienst – De ring, het gezegde en de vrouw	413	Eerder verschenen werk van de samensteller
215	Django Mathijssen en Anaïd Haen – Elektrucerie		

VOORWOORD

Diep in elk van ons zit een speurder verborgen, daarvan ben ik overtuigd. Noem het een mengeling van een groot rechtvaardigheidsgevoel, de drang om logisch te denken en, jawel, schaamteloze nieuwsgierigheid. Als het gaat om logisch denken, doemt al gauw de detective der detectives voor mijn geestesoog op: Sherlock Holmes. Zijn geestelijke vader, Arthur Conan Doyle, werkte het proces van *rationation*, eerder geïntroduceerd door Edgar Allan Poe in ‘The Murders in the Rue Morgue’ (1841), op fabelachtige wijze uit.

Holmes hoefde in *The Sign of Four* (1890) maar het zakhorloge van John Watson te zien om te weten dat zijn goede vriend een broer had die te veel dronk en financiële problemen kende. De krassen ter hoogte van het sleutelgat van het zakhorloge vormden een teken van dronkenschap, de cijfers die aan de binnenkant van het deksel waren aangebracht verwezen naar pandjeshuizen, en de gegraveerde letters ‘H.W.’ ten slotte wezen op het bestaan van een broer.

Toen ik deze passage tijdens een bijzonder hete zomer in mijn vroege tienerjaren las, besloot ik geen horloge meer te dragen. Ik wilde een beroemde speurder worden – wie

niet? –, maar mijn eigen geheimen bewaren. Een broer had ik niet, een zus wel ... en alleen ik zou haar bestaan aan een vreemde onthullen. Geen detective zou mij te slim af zijn; ik moest voortaan zo neutraal mogelijk gekleed gaan. Ah, het voornemen van een vastbesloten jongeling! Het duurde, geloof ik, tot één september voordat ik mijn mond voorbijpraatte. Een nieuw schooljaar, nieuwe vrienden en ... nieuwtjes uitwisselen.

Dan moeten wij, gretige lezers van de belevenissen van Holmes en Watson, toch meer respect opbrengen voor de schranderheid van hun tegenstanders. Ze deden zo hun best – veel meer dan ondergetekende –, en toch vielen ze een voor een door de mand. Of het nu ging om het schijnbaar zinloze overschrijven van een encyclopedie (het vrij absurde ‘The Red-Headed League’, 1891, een van mijn lievelingsverhalen), een slang die op slinkse wijze een kamer binnendrong (het bijzonder spannende ‘The Adventure of the Speckled Band’, 1892) of “the curious incident of the dog in the night-time”, namelijk de hond die niet blafte omdat hij de misdadiger kende (het immer populaire ‘The Adventure of Silver Blaze’, 1892), steevast gingen de snoodaards voor de bijl. Aan Holmes en Watson viel niet te tornen.

Meer nog, aan Holmes en zijn kompaan *valt* niet te tornen. Dat bewijzen ze in liefst drieëntwintig nieuwe avonturen, neergepend door een keur aan Vlaamse en Nederlandse auteurs uit de SF/F/H-scene (sciencefiction, fantasy

en horror). Ook Holmes’ bekendste tegenstander, professor Moriarty, maakt in dit boek zijn opwachting, en wel in twee essays.

Maar terug nu naar de avonturen. Sommige schrijvers schotelen een lekker ouderwets mysterie voor, anderen verplaatsen Sherlock Holmes in de tijd ... of laten Holmes *bezoek* uit een andere tijd krijgen. Nu eens wordt het gruwelijk, dan weer lijkt er een bovennatuurlijk element in het spel te zijn. Steeds is er echter Het Raadsel. Lossen jullie het samen met de auteurs op? Ik wens jullie in naam van uitgeverij Poespa Producties van ganser harte veel speurplezier toe.

Finn Audenaert

MIKE JANSEN EN LAURA SCHEEPERS

DE GOUDEN SCHADUW

Het was op een grijze namiddag in de herfst van 1893 dat ik, na een wandeling langs de beslagen oevers van de Theems, terugkeerde naar onze kamers in Baker Street en Holmes aantrof in een staat van onaangename opwindning. De lucht in onze salon was doordrenkt van de indringende geur van Perzische tabak, die uit zijn meerschuimen pijp kringelde als opstandige gedachten. Op zijn knieën lag een opengeslagen atlas van het Ottomaanse Rijk, terwijl hij met een van zijn lange vingers de contouren van een oude grens volgde die al decennia niet meer bestond.

‘Je bent laat, Watson,’ zei hij zonder op te kijken. ‘Je hebt driemaal getwijfeld bij het oversteken van Marylebone Road en eenmaal haltgehouden bij de kiosk van Chappell’s Bookshop. Vertel me, wat was zo bijzonder aan de omslag van *The Strand* dat je een volle minuut bleef staan?’

‘Dat, Holmes,’ zei ik, terwijl ik mijn jas ophing, ‘was omdat men mijn laatste bijdrage over onze affaire met de Bank van Rotterdam had opgenomen. Ik hoopte op waardering. Vergeefs natuurlijk.’

Holmes glimlachte zonder te lachen. ‘Verwachting is de moeder der illusie.’

Voor ik kon antwoorden, ging de bel. Mrs. Hudson ver-

scheen haastig in de deuropening, zichtbaar gespannen. 'Een heer voor u, meneer Holmes. Hij ... eh ... hij spreekt nauwelijks Engels en zijn ogen ... zijn ...' Ze aarzelde, alsof ze niet het juiste woord kon vinden.

'Laat hem binnen, Mrs. Hudson.'

De man die de kamer binnenkwam, leek de temperatuur te doen dalen. Hij was breedgeschouderd, met een houding die me onmiddellijk deed denken aan een officier die ooit bevel had gevoerd over mannen die blindelings gehoorzaamden. Zijn huid was verweerd, zijn snor strak getrimd. Over zijn linkerwang liep een litteken van kaak tot oor, alsof het getrokken was met een kromzwaard. Hij droeg een lange, donkere mantel, ontdaan van versierselen, maar zo perfect van snit dat het militaire precisie suggereerde.

'Mijn naam is Elmas. Mehmet Elmas,' zei hij, met een accent dat het zand van Anatolië leek mee te dragen.

Holmes boog zijn hoofd lichtjes. 'En wat brengt een man als u naar Baker Street?'

Hij keek ons een voor een aan, zijn blik bleef kort op mij rusten, alsof hij afwoog of ik een bedreiging vormde. Vervolgens richtte hij zich tot Holmes en haalde uit zijn mantel een fluwelen buideltje. Hij opende het met ongewone zorg, en legde een object op de salontafel: een messing miniatuur van een amulet, rijkversierd.

Holmes boog zich erover alsof het een schedel betrof op een plaats delict. 'Dit is niet het echte stuk,' zei Holmes meteen. 'Het is zorgvuldig nagemaakt, maar duidelijk niet origineel.'

'Correct,' antwoordde Elmas. 'De echte is gestolen. Twee weken geleden. Uit het Topkapı-paleismuseum in Istanbul.'

'En waarom komt u naar mij, in plaats van de Ottomaanse autoriteiten?'

De ogen van Elmas vernauwden zich. 'Omdat de autoriteiten niet kunnen begrijpen wat dit betekent. Wat verloren is gegaan, is geen artefact. Het is een sleutel. Een zegel. Een waarschuwing.'

'Voor wie?'

'Voor hen die zich herinneren,' zei hij. 'En voor hen die zouden willen vergeten.' Er viel een stilte waarin enkel het tikken van de klok hoorbaar was.

Holmes tikte met zijn pijp tegen de rand van het tafeltje. 'U bent geen diplomaat. Uw handen hebben eelt, waarschijnlijk door recent gebruik van wapens, littekens van touw rond de polsen ... toch draagt u geen rang, geen insignes.'

Elmas glimlachte droevig. 'Ik behoor tot een leger dat niet meer bestaat.'

Holmes ging rechtop zitten. 'Een Janitsaar?'

De man zweeg. Zijn blik, dof en oud als metaal, zei genoeg. Toen hij opstond om te vertrekken, sprak hij enkel: 'Vind de amulet. Of wat ervoor doorgaat. En wees sneller dan zij die haar willen gebruiken.' Daarmee verdween hij in de mist van Baker Street, als een schim uit een vergeten tijd.

Holmes keek mij aan, zijn ogen fonkelend van spanning.

‘Wel, Watson,’ zei hij. ‘We hebben te maken met een diefstal zonder motief, een man zonder heden, en een voorwerp zonder eigenaar. Een mooie start voor een herfstige avond, vind je niet?’

Het was reeds avond toen Holmes mij uitnodigde plaats te nemen bij de haard, een stapel documenten op zijn schoot en een uitdrukingsloze blik in zijn ogen. Buiten tikte de regen op het raam als een ongeduldige gast, en Mrs. Hudson had zich teruggetrokken met haar breiwerk en haar vermoedens.

‘Wij bevinden ons,’ begon Holmes, ‘in het gezelschap van een misdaad die in zijn elegantie grenst aan het onmogelijke. Een object verdwenen uit een hermetisch beveiligd vertrek, zonder geweld, zonder getuigen, zonder sporen. Geen ander motief dan het verdwijnen zelf.’

Hij overhandigde mij een dun dossier, samengesteld uit een wirwar van correspondentie, diplomatieke telegrammen, en een enkele foto van de vitrine in kwestie.

Het betrof een klein vertrek in het Topkapı-paleis in Istanbul, een voormalige privékamer van de sultan, omgebouwd tot museumzaal. De amulet in kwestie, *Altın Gölge*, de ‘Gouden Schaduw’, was ondergebracht in een zware, glazen vitrine met sloten van gehard staal. Direct toezicht van twee wachters voor de toegang en een gesloten circuit van nachtbewaking.

‘Volgens de plattegrond,’ zei Holmes, terwijl hij met zijn vinger over een blauwdruk ging, ‘zijn er slechts twee ingangen: een hoofdingang bewaakt door soldaten, en een nood-

deur met een verzegeld slot. Beide deuren zijn de ochtend na de verdwijning onaangeroerd aangetroffen.’

Ik bladerde door het rapport. ‘Er staat dat men vermoedt dat de vitrine zonder braak geopend leek. Maar dat is onmogelijk.’

‘Bijna alles is onmogelijk, totdat het gebeurt,’ zei Holmes droog. ‘Wat wel opvalt, is dat geen enkel ander object is aangeraakt. Geen juweel, geen wapen, geen ceremonieel textiel. Enkel de amulet is verdwenen.’

‘Een gerichte diefstal.’

‘Inderdaad. En bovendien, geen vernieling, geen achtergelaten gereedschap, geen vreemde voetafdrukken op de marmeren vloer. Er is echter een merkwaardig detail: een kaart die normaliter tegen de oostmuur hing, was scheefgezak.’

Ik fronste. ‘Misschien toevallig.’

Holmes keek me scherp aan. ‘Er zijn geen toevalligheden in musea van deze aard, Watson. Alles is geordend volgens protocollen die zelfs de sultan zelf nauwelijks zou mogen herschikken.’ Hij stond op en nam een papier van zijn bureau. ‘Let op dit fragment uit een interne nota van het museum, geschreven twee dagen vóór de diefstal.’ Hij las voor:

‘De kaart tegenover de vitrinekast werd kortstondig verwijderd voor inspectie. Daarachter trof men een afwijking in de wandstructuur, mogelijk een oude dienstgang uit de hofperiode. Inspectie werd uitgesteld wegens personeelsgebrek.’

‘Een dienstgang,’ mompelde ik.

Holmes knikte. ‘Waarschijnlijk al eeuwen niet in gebruik. Maar dat betekent: een geheime doorgang. En vermoedelijk toegang tot de zaal zonder langs de reguliere beveiliging te hoeven.’ Hij nam een pijp, vulde haar met zijn vers gesneden Latakia-tabak, en keek mij aan alsof ik zelf net iets belangrijks gestolen had. ‘Ik vermoed dat onze dief meer wist dan elke hedendaagse conservator. Iemand met kennis van het oude paleis, van zijn geheime gangen, architectonische anomalieën, van zijn rituelen. Dit is geen diefstal uit hebzucht. Het is iets anders.’

‘Wat dan?’ vroeg ik.

Holmes blies een rookkring richting het plafond. ‘Een herstel. Of een terugname.’

Ik huiverde. ‘En onze opdrachtgever, Elmas? Is hij die dief?’

‘Onwaarschijnlijk,’ antwoordde Holmes. ‘Hij toonde ons een namaak, in plaats van het echte object. En zijn ogen brandden niet van hebzucht, maar van overtuiging. Die man wil de amulet terug. Niet verkopen, niet verstoppen. Terugbrengen. Waarheen, dat weet ik nog niet. Maar het dringt zich op dat we hier niet te maken hebben met een gewone misdaad. Dit is het werk van een oude wrok. Of een oude eed.’ Hij leunde achterover. ‘We zullen onze antwoorden moeten vinden in de diepte, Watson, niet in de vitrine, maar daarachter. In de gangen waar ooit gezworen werd in stilte.’

De ochtend erop werd Baker Street wakker in een troebele sluier van motregen. Londen leek die dag onwerkelijk leeg. Holmes had zich teruggetrokken in een onaantastba-

re stilte, roerloos zittend in zijn fauteuil als een roofvogel op een kale tak. De papieren van de Ottomaanse diefstal lagen onberoerd op zijn bureau. Alleen het vage trillen van zijn rechtervoet verried dat zijn geest elders was, ergens ver buiten deze kamer.

Het was even voor tien en toen de bel ging. Mrs. Hudson verscheen een ogenblik later in de deuropening, haar gezicht bleek, haar stem zacht. ‘Een dame, meneer Holmes. Ze ... ze lijkt overstuur.’

‘Laat haar binnen,’ zei Holmes zonder zijn ogen te openen.

Zij trad binnen met een gratie die meer weggaf dan zij wenste: een vrouw van stand, maar niet van fortuin. Haar kleding was eenvoudig, verzorgd, doch gedragen. De voering van haar handschoenen vertoonde slijtage bij de vingers. Haar ogen, grijs, onvast, verrieden slapeloze nachten.

‘Mijn naam is Clara Beauchamp,’ begon ze. Haar stem trilde nauwelijks hoorbaar. ‘Ik vrees dat ik u stoort, maar ik ben gekomen ... om een moordenaar te vinden.’

Holmes opende zijn ogen langzaam, als wilde hij haar gewicht wegen in de lucht. Hij gebaarde naar de stoel tegenover hem. ‘U stoort niemand, mevrouw Beauchamp. Vertel ons, wie is er gestorven, en waarom denkt u aan moord?’

‘Mijn verloofde,’ zei ze. ‘Harold Bixby. Hij was archeoloog. Twee dagen geleden is hij dood aangetroffen in een pension in Wapping. Zijn schedel was ingeslagen. De politie zegt dat het een roofmoord was. Maar hij bezat niets. En er is niets gestolen. Alleen zijn leven.’

Ik keek op van mijn notitieblok.

‘Bixby,’ herhaalde Holmes traag. ‘Waar werkte hij?’

‘Hij was onafhankelijk,’ zei ze. ‘Reiziger. Onderzoeker. Hij had onlangs een reis gemaakt naar... Istanbul. Hij zei dat hij daar iets belangrijks had gevonden. Maar hij weigerde me te vertellen wat.’

Holmes’ ogen fonkelden. ‘En wanneer zag u hem voor het laatst?’

‘Twee dagen voor zijn dood. Hij kwam laat op de avond langs... zenuwachtig. Hij sprak over schaduwen, over oude wetten, en over ‘de terugkeer van een spook’. Zijn woorden waren onsamenhangend. Hij gaf me een klein pakketje, verzegeld met was, en zei dat ik het alleen mocht openen als hem iets overkwam. Dat is gisteren gebeurd.’

Ze haalde een plat doosje uit haar tas. Het zegel, een halve maansikkel gevat in een kruising van sabels, was onbekend, zelfs voor Holmes. Hij hield het doosje tegen het licht, draaide het in zijn handen als een kaartlezer die het lot probeert af te tasten.

‘Hebt u het geopend?’

Ze knikte, traag. ‘Er zat een brief in. En een tekening van een... iets. Een voorwerp. Ik weet niet wat het betekent, maar het was met rode inkt geschreven. En de naam van de brief... hij noemde het *Altın Gölge, de Gouden Schaduw*.’

Holmes zweeg. Hij stond op en liep naar het raam, waar hij in de mist staarde alsof hij daarin het verleden kon ontwarren. Toen sprak hij, zonder zich om te draaien. ‘Mevrouw Beauchamp, uw verloofde was geen slachtoffer van toeval. Zijn dood is verbonden met een keten van gebeurtenissen die reiken tot de poorten van het Ottomaanse Rijk.

Mogelijk nog verder terug dan dat.’

Hij draaide zich om. ‘Ik aanvaard uw verzoek. Maar weet dit: de waarheid die wij zullen vinden, is er misschien één die u liever niet had willen weten.’

Ze knikte, zichtbaar opgelucht, maar met een zweem van angst in haar ogen.

Na haar vertrek bleef Holmes lang zwijgen. Uiteindelijk sprak hij, zonder zijn blik van het haardvuur af te wenden. ‘Zo staan de zaken ervoor, Watson. Een dode archeoloog in Londen, een verdwenen amulet in Istanbul, en een vrouw die met lege handen een moordenaar zoekt. Terwijl wij weten dat haar geliefde op een of andere manier verbonden is met wat verdwenen is.’

Ik knikte. ‘Je denkt dat Bixby de amulet heeft gestolen?’

‘Dat weet ik nog niet. Maar het toeval is verdacht symmetrisch.’ Hij draaide zich om en keek me strak aan. ‘Elmas zocht de amulet. Clara zoekt de moordenaar. Wij zullen beide vinden. Maar ik vrees, Watson... dat we de waarheid zullen vinden in de schaduw. En niet iedereen overleeft wat zich daar beweegt.’

Er is een bijzondere stilte die daalt over een leeszaal wanneer men documenten leest van een dode man. Niet de stilte van respect, maar die van het onverklaarbare. Alsof de letters zelf aarzelen onder het gewicht van hun afkomst.

Het was in de onderafdeling Oriëntaalse Studies van het British Museum dat wij kennismaakten met de academische schaduw van Harold Bixby, een man die bij leven nauwelijks sporen naliet, maar in de dood een echo werd.